

p 11

POLSKA AKADEMIA NAUK
Instytut Historii

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXV

Nr 3

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1958

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXV
1958

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1958

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor,
Stanisław Herbst, Witold Kula, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy,
Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski,
Jan Antoni Wilder

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARZ

Tadeusz Łepkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051

PAŃSTWÓWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2393 + 177	Oddano do składania 22.V.58
Ark. wyd. 29,5, ark. druk. 20,25	Podpisano do druku 4.IX.58
Pap. druk. sat. kl. V 70 g 70 x 100	Zamówienie 540c
Cena zł 30,—	Druk ukończ. we wrześniu 1958 A-78

Druk. LSW, W-wa, Al. Jerozolimskie 123

Komitet Redakcyjny „Kwartalnika Historycznego” gorąco wita przybyłych do Krakowa na VIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich, II w Rzeczypospolitej Ludowej, badaczy, nauczycieli i miłośników historii.

Rosną wciąż potrzeby i zadania nauki w naszym kraju. W długim, blisko osiemdziesiąt lat liczącym ciągu tradycji ogólnopolskich spotkań historyków, Zjazd obecny niewątpliwie przyczyni się do dalszego rozwoju drogiej nam wszystkim nauki, do upowszechnienia wiedzy i kultury historycznej w społeczeństwie.

СОДЕРЖАНИЕ

Александр Гейштор — Вопрос научной программы торжеств по случаю тысячелетия Польского государства	707
Януш Тазбир — Пропаганда контрреформации среди лифляндских крестьян 1582—1621	720
Дмитрий Л. Похилевич — К вопросу о кризисе и упадке помещичьего хозяйства Речи Посполитой во второй половине XVII и первой половине XVIII в.	742

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Юзеф Дуткевич — Что я осмеливаюсь думать	776
Ежи Едлицки — Замечания о методе исследований формирования польской буржуазии	770
Гелена Жадковска — Несколько замечаний по вопросу аграрной революции в связи с работой К. Гронёвского „Проблема аграрной революции в идеологии политических лагерей в 1846—1870 годах”	784
Кшиштоф Гронёвски — К вопросу польских революционных демократов 50—60 годов XIX века, а также оценки Общества польских демократов (Ответ на замечания Гелены Жадковской)	789
Адам Левак — О книге „Политика Чарторышчины в период январского восстания”	793
Ирена Кобердова — Каков подлинный характер Hôtel Lambert	798
Ядвига Лехицка — Автору полемики о „Правильной установке”	802

МАТЕРИАЛЫ

Ядвига Лучак — По поводу первого издания воспоминаний Клиньского. Письма Юзэфа Болеслава Островского к Титусу Дзяльнскому	807
Владимир Борис — Процесс Юльяна Госляра	812

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ

Польское феодальное государство — Казимеж Тыменецки	825
The Third Reich. Изд. Int. Council for Phil. and Hum. — Францишек Рышка	844

ПЕЦЕНЗИИ, КРИТИЧЕСКИЕ ОТЧЕТЫ И ЗАПИСКИ

Studien zur Alteren Geschichte Osteuropas. I. Festschrift für H. F. Schmid — Кароль Гурски	861
Акты „Stanów Pruskich“, изд. К. Гурски и М. Бискуп (1749—1488) — Иолянта Двожачкова	862
Л. Курдыбаха — Педагогическая деятельность Ст. Конарского — Станислав Тынец	865
М. Хамец — Ягеллонский университет в период Эдукационной Комиссии. Главная Коронная школа в период визита и ректорства Гуго Коллонтая 1776—1786 — Ежи Михальски	867
В. Марков — A. Soboul, Die Sansculotten von Paris — Богуслав Лесьнодорски	870
Работы по изучению Сен-Жюста — Станислав Сальмонович	872
L. Renouvin — Le XIX-e siècle — Генрик Верещицки	876
Г. Зых — 1807 год — Эмануэль Галич, Станислав Гербст, Мечислав Хойнацки	881
R. Kiszling, Erzherzog Franz-Ferdinand von Oesterreich — Este — Юлиуш Виллом	887
Wittram — Das Nationale als Europäisches Problem — Кристина Сьренёвска	889
O. Riha, Ohlas Rijnové revoluce v CSR; Ohlas Velké Rijnove socialisticke revoluce v Československu — Юзеф Хпебовчик	891
M. P. Fogarty, Christian Democracy in Western Europe 1820—1953 — Ежи Красуски	895
„С поля борьбы” т. 1—2 — Тадеуш Лэпковски	898
„Говорят века” т. 1—3 — Богуслав Лесьнодорски	903
Библиографические записки	905

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

Научно-исследовательские труды историков в связи с торжествами по случаю тысячелетия Польского государства — Та д э у ш М а н т е й ф ф е л ь	947
Вклад археологии в подготовку торжеств по случаю тысячелетия Польского государства — В и т о л ь д Г е н с е л ь	948
Труды Лодзинского исторического центра — К р и с т и н а С ь р е н ь в с к а	952
Познанский научный центр	956
Задачи польского исторического общества на западных землях — З д и с л а в К а ч м а р ч и к	957
Источники по истории Январского восстания — С т е ф а н К е н е в и ч	963
Научная конференция посвященная польско-русским отношениям — З б и г н е в С т а н к е в и ч	963
Передача Советским Союзом Польше архивных материалов, вывезенных гитлеровцами в Германию — П е т р Б а н ь к о в с к и	965
О работах Архивного Совета — З ы г м у н т К о л я н к о в с к и	967
II Всепольское совещание архивных работников — З ы г м у н т К о л я н к о в с к и	969
Конференция, посвященная методам архивной работы в Туруне — Е ж и С е р ч и к	970
Юбилей Плоцкого научного общества — Ч е с л а в Г у т р и	971
Премии Воеводской Рады Народовой в Кельцах и городской Рады Народовой во Вроцлаве за научные труды в области истории	973

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗА РУБЕЖОМ

Исследования в области истории Англии в XVIII — XIX в. — Р. Ф. Л е с л и	974
Западно-германская историография по вопросу границы по Одре и Ниссе Лужицкой в свете дискуссии над книгой: E. Wiskemann, Germany's Eastern Neighbours — Б о л е с л а в В е в ю р а	995
Институт истории Лондонского университета — Г е н р и к З и н с	1001
Ленинградский исторический архив и его полоника — З ы г м у н т К о л я н к о в с к и	1014

SOMMAIRE

Aleksander Gieysztor — Programme des recherches du Millénaire de l'État Polonais	707
Janusz Tazbir — La propagande de Contreréforme parmi les paysans livoniens (1582—1621)	720
Dymitr L. Pochilewicz — Crise et ruine de l'économie de grands propriétaires fonciers de la République de Pologne dans la 2-e moitié du XVIIe et la 1-e moitié du XVIIIe siècle	742

DISCUSSIONS ET POLÉMIQUES

Józef Dutkiewicz — Ce que j'ose penser	766
Jerzy Jedlicki — Quelques remarques sur la méthode des recherches concernant la formation de la bourgeoisie polonaise	770
Helena Rzadkowska — Sur la révolution agraire en marge de l'ouvrage de K. Groniowski „Problème de la révolution agraire dans l'idéologie des groupements politiques (1846—1870)”	784
Krzysztof Groniowski — À propos des démocrates révolutionnaires polonais des années 50—60 du XIXe siècle et de l'appréciation de la Société Démocratiques Polonaise (Réponse aux remarques de Mme Helena Rzadkowska)	789
Adam Lewak — À propos de l'ouvrage „La politique de Czartoryski dans la période de l'Insurrection de Janvier”	793
Irena Koberdowa — Sur un tableau véridique de l'Hôtel Lambert	798
Jadwiga Lechicka — À l'auteur de la polémique „Quelques remarques sur l'interprétation schématique de l'histoire”	802

MATÉRIAUX

Jadwiga Łuczakowa — En marge de la première édition des Mémoires de Kiliński. Lettres de Józef Bolesław Ostrowski à Tytus Działyński	807
Włodzimierz Borys — Le procès de Juliusz Goslar	812

LES ARTICLES DU COMTE-RENDU

L'Etat féodal polonais — Kazimierz Tymieniecki	825
The Third Reich. Édition collective de l'Institute for Phil. and Hum. Studies, sous les auspices de l'UNESCO — Franciszek Ryszka	844

CRITIQUES

Studien zur Alteren Geschichte Osteuropas. I. Festschrift für H. F. Schmid — Karol Górski	861
Les registres des Etats prussiens, ed. par K. Górski et M. Biskup (1479 — 1488) — Jolanta Dworzaczkowa	862
L. Kurdybacha, L'activité pédagogique de St. Konarski — Stanisław Tync	865
M. Chamcówna, Université de Cracovie dite Jagellonne dans la période de la Commission d'Instruction Publique. L'Ecole Centrale pendant la visite et le rectorat de Hugo Kołłątaj 1776—1786 — Jerzy Michalski	867
W. Markov — A. Soboul, Die Sansculotten von Paris — Bogusław Leś- nodorski	870
Sur les études touchant Saint-Just — Stanisław Salmonowicz	872
P. Renouvin, Le XIXe siècle — Henryk Wereszycki	876
G. Zych, L'Année 1807 — Emanuel Halicz, Stanisław Herbst, Mieczysław Chojnacki	881
R. Kizling, Erzherzog Franc-Ferdinand von Oesterreich-Este — Juliusz Willaume	887
Wittram, Das Nationale als Europäisches Problem — Krystyna Śre- niowska	889
O. Riha, Ohlas Rijnové revoluce w ČSR; Ohlas Velké Rijnové socialistické re- voluce w Československu — Józef Chlebowczyk	891
M. P. Fogarty, Christian Democracy in Western Europe (1820—1953) — Je- rzy Krasuski	895
„Z pola walki” („Du champ de bataille”) fascicules 1—2 — Tadeusz Łepkowski	898
„Mówią wieki” („Les siècles parlent”) fascicules 1—3 — Bogusław Leś- nodorski	903
Notes bibliographiques	905

VIE SCIENTIFIQUE EN POLOGNE

Les recherches historiques dans le cadre des célébrations du Millénaire de l'État Polonais — Tadeusz Manteuffel	947
Archéologie dans les travaux préparatifs concernant les célébrations du Millé- naire de l'État Polonais — Witold Hensel	948
Les travaux des historiens de Łódź — Krystyna Śreniowska	952
Revue des travaux des historiens de Poznań	956
Les tâches de la Société Historique Polonaise en Pologne Occidentale — Zdzisław Kaczmarczyk	957
Édition des sources relatives à l'histoire de l'Insurrection de Janvier — Ste- fan Kieniewicz	963
Conférence scientifique consacrée aux rapports polono-russes — Zbigniew Stankiewicz	963
Le transfert par l'URSS des documents transportés par les Hitlériens en Alle- magne — Piotr Bańkowski	965
Sur les travaux du Conseil des Archives — Zygmunt Kolankowski	967
Ile Conférence Nationale des archivistes — Zygmunt Kolankowski	969

Conférence consacrée aux méthodes de travail d'archives à Toruń — Jerzy Serczyk	970
Anniversaire de la Société des Sciences de Płock — Czesław Gutry	971
Prix d'histoire décernés par le Conseil National de la Voïévodie de Kielce et par le Conseil National de la Ville de Wrocław	973

VIE SCIENTIFIQUE À L'ÉTRANGER

Recherches sur l'histoire de l'Angleterre au XVIIIe et XIXe siècle — R. F. Leslie	974
L'historiographie de l'Allemagne Occidentale touchant la question de la frontière sur l'Oder et la Neisse lusacienne d'après la discussion sur le livre de B. Wiskemann, Germany's Eastern Neighbours — Bolesław Wiewióra	995
Institut d'Histoire de l'Université de Londres — Henryk Zins	1001
Archives Historiques à Leningrad et leurs polonica — Zygmunt Kolanowski	1014

SPIS TREŚCI

Aleksander Gieysztor, W sprawie badań związanych z tysiącleciem państwa polskiego	707
Janusz Tazbir, Propaganda kontrreformacji wśród chłopów inflanckich 1582—1621	720
D. L. Pochilewicz, W sprawie kryzysu i upadku gospodarki obszarnej Rzeczypospolitej w II poł. XVII i I poł. XVIII w.	742

DYSKUSJE I POLEMIKI

Józef Dutkiewicz, Co śmiem myśleć	766
Jerzy Jedlicki, Uwagi krytyczne o sposobie pisania dziejów burżuazji polskiej (z powodu pracy Ryszarda Kołodziejczyka)	770
Helena Rzadkowska, Kilka uwag o rewolucji agrarnej na marginesie pracy K. Groniowskiego „Problem rewolucji agrarnej w ideologii obozów politycznych w latach 1846—1870”	784
Krzysztof Groniowski, W sprawie polskich rewolucyjnych demokratów lat 50—60-tych XIX w. oraz oceny TDP (Odpowiedź na uwagi Heleny Rzadkowskiej)	789
Adam Lewak, W sprawie książki „Polityka Czartoryszczyzny w okresie powstania styczniowego”	793
Irena Koberdowa — O właściwy obraz Hotelu Lambert	798
Jadwiga Lechicka — Autorowi polemiki o „Odpowiednim ustawianiu” historii	802

MATERIAŁY

Jadwiga Łuczakowa, Na marginesie pierwszego wydania pamiętników Kilińskiego. Listy Józefa Bolesława Ostrowskiego do Tytusa Działyńskiego	807
Włodzimierz Borys, Proces Juliana Goslara	812

ARTYKUŁY RECENZYJNE

Polskie państwo feudalne — Kazimierz Tymieniecki	825
The Third Reich. Wyd. zb. Inst. Council for Phil. and Hum. Studies przy udziale UNESCO — Franciszek Ryszka	844

RECENZJE, SPRAWOZDANIA KRYTYCZNE I ZAPISKI

Studien zur Alteren Geschichte Osteuropas. I. Festschrift für H. F. Schmidt — Karol Górski	861
Akta Stanów Pruskich, wyd. K. Górski i M. Biskup (1479—1488) — Jolanta Dworzaczkowa	862
L. Kurdybacha, Działalność pedagogiczna St. Konarskiego — Stanisław Tync	865
M. Chamcówna, Uniwersytet Jagielloński w dobie Komisji Edukacji Narodowej. Szkoła Główna Koronna w okresie wizyty i rektoratu Hugona Kołłątaja 1776—1786 — Jerzy Michalski	867
W. Markov — A. Soboul, Die Sansculotten von Paris — Bogusław Leśnodorski	870
Ze studiów nad Saint-Justem — Stanisław Salmonowicz	872
P. Renouvin, Le XIX-e siècle — Henryk Wereszycki	876
G. Zych, Rok 1807 — Emanuel Halicz, Stanisław Herbst, Mieczysław Chojnacki	881
R. Kizling, Erzherzog Franz-Ferdinand von Österreich-Este — Juliusz Willaume	887
Wittram, Das Nationale als Europäisches Problem — Krystyna Śreniowska	889
O. Riha, Ohlas rijnové revoluce v ČSR; Ohlas Velké rijnové socialisticke revoluce v Československu — Józef Chlebowczyk	891
M. P. Fogarty, Christian Democracy in Western Europe 1820—1953 — Jerzy Krasuski	895
„Z pola walki” z. 1—2 — Tadeusz Łepkowski	898
„Mówią wieki” z. 1—3 — Bogusław Leśnodorski	903
Zapiski	905

ŻYCIE NAUKOWE W KRAJU

Prace badawcze historyków w ramach Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego — Tadeusz Manteuffel	947
Archeologia w pracach przygotowawczych do Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego — Witold Hensel	948
Prace łódzkiego ośrodka historycznego — Krystyna Śreniowska	952
Poznańskie środowisko naukowe	956
Zadania PTH na ziemiach zachodnich — Zdzisław Kaczmarczyk	957
Wydawnictwo źródeł do dziejów powstania styczniowego — Stefan Kieniewicz	963
Konferencja naukowa poświęcona stosunkom polsko-rosyjskim — Zbigniew Stankiewicz	963
Przekazanie przez Związek Radziecki Polsce archiwaliów wywiezionych przez hitlerowców do Niemiec — Piotr Bańkowski	965
Z prac Rady Archiwalnej — Zygmunt Kolankowski	967
II Krajowa Narada Archiwistów — Zygmunt Kolankowski	969

Konferencja poświęcona metodom pracy archiwalnej w Toruniu — Jerzy Serczyk	970
Jubileusz Towarzystwa Naukowego Płockiego — Czesław Gutry	971
Nagrody historyczne WRN w Kielcach i MRN we Wrocławiu	973

ŻYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Badania nad historią Anglii w w. XVIII—XIX — R. F. Leslie	974
Historiografia zachodnio-niemiecka wobec granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej w świetle dyskusji nad pracą E. Wiskemann, Germany's Eastern Neighbours — Bolesław Wiewióra	995
Instytut Historyczny Uniwersytetu Londyńskiego — Henryk Zins	1001
Archiwum Historyczne w Leningradzie i jego polonica — Zygmunt Kolanowski	1014

